

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Gipsowe Ponidzie

czas trwania: 5 godzin, typ: samochodowa, liczba miejsc: 8, stopień
trudności: bardzo łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Wycieczkę rozpoczynamy od zwiedzenia Rezerwatu Zimne Wody, który znajduje się około 1 km od centrum Buska-Zdroju. Po dotarciu na szczyt wzgórza możemy podziwiać wspaniałą panoramę północnej części Poniidzia - Garb Wójczański-Pińczowski, Kotlinę Borzykowską, Niekę Połaniecką należącą do Niecki Nidziańskiej oraz, przy dobrej widoczności, Pogórze Szydłowskie i Łysogóry.

Znajduje się tutaj wychodnia skał gipsowych z największymi na świecie kryształami gipsu, które ułożone są w specyficzny wzór przypominający jaskółcze ogony. Roślinność stepowa porastająca wzgórza, jest również ciekawostką tego regionu. Nie występuje nigdzie więcej na tej długości geograficznej i świadczy o panującym dawniej na tych terenach klimacie. Kolejny przystanek w naszej wędrówce po gipsowym Poniidziu to dwa rezerwaty położone blisko siebie, w Skorocicach i w Skotnikach.

W okolicach Skorocic istniały jaskinie krasowe, które po zawaleniu stropów utworzyły Wąwóz Skorocicki. Znajduje się tutaj również największa w Polsce jaskinia gipsowa o długości 280 m. Dnem wąwozu płynie potok, co chwilę ginący między skałami i wypływający z wywierzyisk (źródeł krasowych). Niezwykłą atrakcją jest skalny most nad zapadliskiem i jaskinią. Rezerwat Skotniki Górne o powierzchni 1,9 ha utworzony został w 1962 r. w celu zachowania naturalnych stanowisk roślinności stepowej. Położony jest wśród pól uprawnych i obejmuje szczytową część oraz południowo-zachodnie zbocze niewielkiego wzniesienia.

Po obejrzeniu obu rezerwatów przenosimy się do Chotlu Czerwonego, gdzie wśród pól na gipsowym wzniesieniu góruje nad okolicą gotycki kościół św. Stefana Króla, a opodal, kilkaset metrów dalej znajdują się dwa ciekawe rezerwaty, rezerwat florystyczny Góry Wschodnie, naturalne stanowisko roślinności stepowej oraz rezerwat Przęślin, gdzie oprócz roślinności stepowej możemy obejrzeć naturalne odsłonięcia gipsów wielokryształicznych.

Czas wycieczki to około 5 godzin. Trasę w zależności od pory roku i pogody możemy modyfikować dodając nieco więcej miejsc, które będziemy mijać po drodze.

Program wycieczki

Busko-Zdrój Gipsowe Kryształy

Na północ od Buska, w okolicy wsi Łągiewniki, rozciąga się teren wchodzący w skład Szanieckiego Parku Krajobrazowego. Jest to uroczysko zwane Zimne Wody. Jednym z dwóch pomników przyrody nieożywionej zlokalizowanych na tym uroczysku są Gipsowe Kryształy.

Jest to wzgórze, na którym znajduje się wychodnia skał gipsowych, które tworzą tutaj skalny próg o dł. 12 m i wys. ponad 4 m. Skała jest zbudowana ze szklicowych gipsów wielokrystalicznych z największymi na świecie kryształami gipsu. Układ kryształów przypomina jaskółcze ogony. Podobne skały występują nieopodal w rezerwach w Skorocicach i Chotlu Czerwonym. Z wierzchołka wzgórza można zobaczyć Garb Wójczańsko-Pińczowski, Kotlinę Borzykowską, Nieckę Połaniecką należącą do Niecki Nidziańskiej oraz, przy dobrej widoczności, Pogórze Szydłowskie i Łysogóry.

50°28'56"N 20°44'00"E | na mapie:A

Busko-Zdrój Ponidziański step

W rezerwacie Zimne Wody występuje charakterystyczna dla Ponidzia roślinność stepowa. Podobne zgrupowania roślinności stepowej zobaczymy w Skorocicach, Chotlu Czerwonym oraz na wzniesieniach ponad doliną Nidy. Charakterystycznymi roślinami dla tego typu stepu są tutaj: macierzanka, ostnica włosowata, dziewięciśli beżłodygowy, miłek wiosenny, mikołajek płaskolistny, ostrołódka kosmata, dzwonek syberyjski, sasanki, pierwiosnki, kostrzewa bruzdkowana. Wszystkie one, oraz wiele innych ciekawych i rzadkich gatunków, są objęte ochroną.

50°28'54"N 20°44'00"E | na mapie:B

Busko-Zdrój Zimne Wody

Zimne Wody, które dały nazwę rezerwatowi, to zespół kilku źródeł o krystalicznej, bardzo zimnej wodzie tryskającej spod gipsowych skał z okresu trzeciorzędowego badenu. Ponad źródłami wznosi się wzgórze z progiem skalnym zbudowanym, podobnie jak pobliskie Gipsowe Kryształy, ze szklicowych wielokrystalicznych gipsów, w których wytworzyły się w procesach geologicznych największe na świecie kryształy gipsu o charakterystycznym kształcie jaskółczych ogonów. Próg skalny ma wys. ok. 5 m i długość ok. 9 m.

50°28'51"N 20°44'00"E | na mapie:C

Skorocice Kraina gipsowych cudów

Krajobraz nie odkrytego jeszcze turystycznie Ponidzia tworzą dwa główne elementy - dolina meandrującej rzeki Nidy i gipsowe wzgórza Garbu Pińczowskiego.

Skąd jednak wziął się tutaj gips? Kilkanaście milionów lat temu na terenie obecnej Kotliny Sandomierskiej znajdowało się ciepłe morze, podobne do współczesnego Morza Czerwonego. W regionie dzisiejszego Ponidzia utworzyła się jego płytka ciepła zatoka. Bardzo silne parowanie (temperatura powietrza wynosiła wtedy ok. 30-40°C) doprowadziło do wytrącenia się gipsu, czyli siarczanu wapnia. Obecna różnorodność form gipsowych

oddaje zmienność ówczesnych warunków morskich. W gipsie, podobnie jak w skałach wapiennych, rozwijają się formy krasowe.

W okolicach wsi Skorocice i Skotniki powstało kilka jaskiń. Zawalenie jednej z nich utworzyło piękny Wąwóz Skorocicki, który objęto ochroną rezerwatową. Spacer wąwozem dostarcza niezapomnianych wrażeń, gdyż to właśnie tutaj znajduje się największa w Polsce jaskinia gipsowa - ma 280 m długości. Widać mnóstwo wielorakich wychodni gipsowych w formie grzęd, ambon, ścian i wież. Dnem płynie potok, co chwilę ginący między skałami i wypływający z wywierzynek (źródła krasowych). Niezwykłą atrakcją jest skalny most nad zapadliskiem i jaskinią. Stoki i ściany wąwozu są bardzo suche. Porasta je roślinność typowa dla stepów, tworząca kolorowe i niezwykle kwieciste murawy kserotermiczne, czyli sucholubne. Można tu dostrzec m.in. rzadkiego jaskra iliryskiego i miłka wiosennego. Kilka kilometrów na zachód, w rezerwach Winiary Zagojskie i Skotniki Górne, na suchych stepowych łąkach rośnie oman wąskolistny i chaber nadreński. Najpiękniejsze odsłonięcia gipsów o długości dochodzącej nawet do 2 m widać przy drodze z Zagości Starej do Winiar. Z pobliskiego wzgórza rozciąga się wspaniały widok na gipsową dolinę Nidy.

50°25'03"N 20°40'13"E | na mapie:D

Skotniki Górne

Rezerwat Skotniki Górne

Rezerwat Skotniki Górne jest położony na pograniczu dwóch gmin: Wiślica i Pińczów. Jego powierzchnia to 1,9 ha, a utworzony został w 1962 r. w celu zachowania naturalnych stanowisk roślinności stepowej. Położony jest wśród pól uprawnych i obejmuje szczytową część oraz południowo-zachodnie zbocze niewielkiego wzniesienia. Podnóże wzgórza tworzą margle kredowe, natomiast w części wierzchołkowej odsłaniają się gipsy szklcowe.

Rezerwat porastają głównie murawy kserotermiczne o charakterze stepowym. Występuje tu około 137 gatunków

kserotermicznych roślin naczyniowych. Z roślin narażonych w Polsce na wyginiecie rosną na tym terenie: sesleria błotna, stulisz miotłowy oraz chaber pannoński. Florystycznym atutem rezerwatu są przede wszystkim 34 gatunki porostów, z których kilka znajduje się na liście zagrożonych wyginieciem. Na uwagę zasługuje też siarczano-słone źródło "Szczerbaków" z koncentrującą się wokół niego roślinnością słonolubną.

50°25'31"N 20°39'08"E | na mapie:E

Chotel Czerwony

Kościół św. Stefana Króla i św. Bartłomieja

Gotycki kościół św. Stefana Króla i św. Bartłomieja to niewielka budowla zbudowana w latach 1440-1450 z fundacji królewskiego kronikarza Jana Długosza, który był wówczas kustoszem kolegiaty w pobliskiej Wiślicy. Znajduje się na gipsowym wzgórzu, a strzelista sylwetka kościoła jest widoczna z daleka. Wewnątrz wzgórza znajduje się grota o długości ok. 20m zwana "kuchnią proboszcza". Budowla ma kwadratową nawę, do której przylegają kruchty, z jednej strony gotycka, z drugiej neogotycka.

Świątynia posiada na swoim wyposażeniu kilka cennych gotyckich rzeźb, krucyfików z 1400 r., tablicę erekcyjną z 1450r. przedstawiającą płaskorzeźbione postacie Matki Boskiej z Dzieciątkiem, a po bokach św. Stefana z berłem i królewskim jabłkiem oraz św. Hieronima z lwem u stóp. Na zworniku sklepienia kruchty widnieje herb Wieniawa w kształcie głowy żubra, którym pieczętował się Długosz.. W przeciwieństwie do innych świątyń z tego okresu ta nie była przebudowywana.

50°22'47"N 20°42'29"E | na mapie:F

Chotel Czerwony

Rezerwat Góry Wschodnie

To ciekawe miejsce położone jest w gminie Wiślica, w

miejsowości Chotel Czerwony. Rezerwat został utworzony w 1959 r. w celu zachowania naturalnych stanowisk roślinności stepowej. Jest to rezerwat typu florystycznego (stepowego) o powierzchni 1,78 ha. Obejmuje fragment wypłaszczenia części wierzchołkowej oraz południowo-zachodnie stoki wzniesienia leżącego na południowy wschód od wsi Chotel Czerwony.

W rezerwacie występuje około 150 gatunków ciepłolubnych muraw o charakterze stepowym. Całkowitej ochronie podlegają: miłek wiosenny, ostrołódka kosmata, ostnica włosowata, ożota zwyczajna, a częściowo chroniona jest kruszyna pospolita.

50°22'22"N 20°43'42"E | na mapie:G

Chotel Czerwony "Jaskólcze ogony" z Przęsłina

Rezerwat Przęsłin położony jest na terenie gminy Wiślica, w miejscowości Chotel Czerwony. Został utworzony w 1960 r. w celu zachowania naturalnego stanowiska roślinności stepowej oraz odsłoneń gipsów wielokrystalicznych. Rezerwat obejmuje teren niewielkiego wzniesienia na wschód od miejscowości Chotel Czerwony i tworzy tym samym charakterystyczny element krajobrazu.

Wzniesienie jest zbudowane w dolnej części z margli kredowych, w górnej z gipsów mioceńskich. W południowej i zachodniej części wzniesienia, odsłonięcia grubokrystalicznych gipsów, a przede wszystkim kryształ gipsu tworzą zrosty, tzw. "jaskólcze ogony" dochodzące do 2,5 m wysokości, które są niezwykłą atrakcją. Właśnie w tym rezerwacie znajdują się największe znane kryształy gipsu na świecie. Mają one silny połysk, a niektóre są prześwitujące, dlatego noszą nazwę "szklify". W rezerwacie występuje wiele chronionych i zagrożonych wyginieciem ciepłolubnych gatunków roślin. Całkowitej ochronie prawnej podlegają: len włochaty, miłek wiosenny, zawilec wielokwiatowy, wężymord stepowy i ostnica włosowata. Jeśli chodzi o faunę, to największą osobliwością jest unikatowy w skali świata ryjkowiec. Jedyne stanowisko występowania tego gatunku w Polsce znajduje się właśnie

w rezerwacie Przęsłin.

50°22'44"N 20°42'58"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): jagoda56, jagoda56, jagoda56, fot. P. Morzonek, fot. K. Chojnacki, tellmemore, tellmemore

Trasa dodana przez: tellmemore

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
niedziela 25 sierpnia 2024 05:38:11